

ارائه مدل مفهومی از گردشگری مذهبی سید کامران یگانگی^۱ سحر باش افشار^۲

چکیده:

گردشگری، پدیده‌ای است که از دیرباز در جوامع انسانی وجود داشته و به تدریج در طی مراحل تاریخی مختلف، به موضع فنی، اقتصادی و اجتماعی و صنعتی کنونی خود رسیده است. این صنعت آمیزه‌ای از فعالیتهای گوناگون از حمل و نقل و تغذیه تا اقامت و مدیریت رویدادها است که در جهت خدمت رسانی به گردشگران، به صورت زنجیره‌ای بهم پیوسته ایفای نقش می‌کنند. بر این اساس یکی از شاخصه‌های مهم توریسم که سهم قابل توجهی از فعالیت‌های جهانگردی را به خود اختصاص می‌دهد توریسم مذهبی است. گردشگری مذهبی که معمولاً به آن به عنوان گردشگری دین اشاره می‌شود شکلی از گردشگری است که در آن مردم دین دار(با اعتقاد) به طور انفرادی یا گروهی به دلایل زیارتی، تبلیغات مذهبی یا تفریحی(تحقیقی) سفر می‌کنند. بدون تردید، یکی از مهم‌ترین و کهن‌ترین عوامل و انگیزه‌های مسافرت انسان باورهای مذهبی و احساسات دینی بوده است. در این تحقیق که بر اساس مطالعات کتابخانه‌ای و تحلیلی بوده است سعی بر این داشتیم که به بررسی گردشگری مذهبی، جایگاه گردشگری مذهبی در صنعت توریسم، عوامل تأثیر گذار و تأثیر پذیر در توریسم مذهبی و نیازهای اصلی آن از منظر شهرسازی بپردازیم و در نهایت ارائه یک مدل مفهومی برای توریسم مذهبی است.

واژه‌های کلیدی: توریسم-توریسم مذهبی-شهرسازی

تاریخچه گردشگری:

گردشگری، پدیده‌ای است که از دیرباز در جوامع انسانی وجود داشته و به تدریج در طی مراحل تاریخی مختلف، به موضع فنی، اقتصادی و اجتماعی و صنعتی کنونی خود رسیده است. قدیمی‌ترین اشکال گردشگری که در اروپا بسیار رایج بوده، مسافرت‌های اشراف و شاهزادگان جوان بوده است که به منظور آشنایی با شیوه‌های مختلف حکومت و زندگی مردم به نقاط مختلف صورت می‌گرفته است. چنین مسافرت‌هایی جزئی از برنامه‌های سنتی آموزش و پرورش آنان را تشکیل می‌داده که بعضاً تدارک آن توسط سازمان‌های ویژه‌ای که مأموریت ترتیب دادن آن را به عهده داشتند، انجام می‌گرفته است. بنابراین گردشگری و سفر از جمله عادات قدیمی طبقه حاکم و ثروتمند جوامع بوده است.

اشکال دیگر گردشگری در دنیای قدیم، شامل: سفرهای درویشان، قلندران، جاسوسان و مسافرت‌های استثنایی ماجراجویان بود که برای کسب اطلاعات و ارضای حس حادثه جویی آنان، صورت می‌گرفت که ضمن اقدام به سفرهای زمینی و دریایی، با کشف سرزمین‌ها یا راه‌های تازه، اعم از زمینی یا دریایی، نامشان به عنوان کاشف در تاریخ ثبت می‌گردید، مانند: کریستف کلمب،^۳ ماژلان^۴، و

^۱ - عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان Email: yeganegi@azu.ac.ir,

^۲ - دانشجوی کارشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان Email: saharbashafshar@azu.ac.ir,

^۳ - Christopher Columbus: کریستوف کلمب (۱۴۵۱-۲۰) مه ۱۵۰۶ سوداگر و دریانورد اهل جئوا در ایتالیا بود که بر حسب اتفاق قاره آمریکا را کشف کرد. او که از طرف پادشاهی کاستیل بخشی از اسپانیا مأموریت داشت تا راهی از سمت غرب به سوی هندوستان بیابد، در سال ۱۴۹۲ میلادی با سه کشتی از عرض اقیانوس اطلس گذشت اما به جای آسیا به آمریکا رسید. کلمب هرگز ندانست که قاره‌ای ناشناخته را کشف کرده است.